

NÁZEV ŠKOLY: GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA, LITOMĚŘICE,
Svojsíkova 1, příspěvková organizace

ČÍSLO PROJEKTU: CZ.1.07/1.5.00/34.1082

NÁZEV MATERIÁLU: VY_32_INOVACE_6B_13_Ovidius

TÉMA SADY: Antické reálie

ROČNÍK: 3. a 4. ročník, oktáva

DATUM VZNIKU: únor 2014

AUTOR: Vladimíra Hávová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

Materiál je určen pro výklad antických reálií v samostatném semináři nebo jako součásti výuky latiny.

Studenti získají informace o životě a díle P. Ovidia Nasona.

Výklad navíc rozšiřuje i studentovu latinskou slovní zásobu (latinské termíny jsou zvýrazněny barevně). V závěru prezentace jsou uvedena latinsky psaná živá slova, citáty či slavné výroky týkající se tématu.

Prezentace s výkladem zabere jednu vyučovací hodinu.

Studenti propojí nové informace se znalostmi z literatury, historie a zeměpisu.

Publius Ovidius Naso

Parce, pater, virgis, iam numquam carmina dicam.

Publius Ovidius Naso

Narodil se r. 43 př. K., stejného roku, kdy byl zavražděn Cicero, rok po Caesarově smrti.

Pocházel ze staré jezdecké zámožné rodiny z města Sulmo, jež leželo v horském údolí.

Měl o rok staršího bratra.

Otec si přál, aby se oba věnovali veřejné činnosti, poslal je studovat do Říma. Když Ovidius studium v Římě ukončil, pokračoval v Athénách.

Po návratu ze studií zastával v Římě několik nižších úřadů. Po smrti bratra (20 let) Ipěl otec na Ovidiově politické kariéře ještě silněji.

Publius Ovidius Naso

Ovidius měl od mládí sklon k poezii. Velmi brzy opustil politiku, věnoval se pouze poezii a získal si příznivce.

Ovidius byl třikrát ženatý, až třetí manželství bylo šťastné. Díky své třetí ženě se dostal do aristokratických kruhů.

Ovidius žil šťastný a bezstarostný život, užíval si bohatství a slávu. Toto období skončilo r. 8 n. l., kdy byl Octavianem Augustem nečekaně vyhoštěn z Říma.

Publius Ovidius Naso

Vyhnanství trávil v Tomidě, staré řecké osadě ležící na břehu Černého moře (dnes Konstance v Rumunsku).

Příčina vyhoštění není dodnes zcela jasná. Buď to byla kniha *Ars amatoria*, která kazila Augustovy snahy o mravní povznesení manželství, nebo to byl důvod politický, v němž měla prsty Livia, Augustova manželka.

Ovidius vyhnanství nesl velmi špatně. Do smrti nepřestal doufat v návrat do Říma. Zemřel r. 18 n. l.

Publius Ovidius Naso

Ovidius byl **poeta natus**. Tvořil s lehkostí, formálně dokonale. Byl výborný vypravěč.

Většina jeho básní je psána elegickým distichem.

Ovidiovo tvůrčí období můžeme rozdělit na tři části. V prvním období skládal převážně poezii milostnou a erotickou, ve druhém se věnoval mytologii a třetí období znamenalo vyhnanství.

Publius Ovidius Naso

Milostná poezie:

Amores Milostné zpěvy

milostné elegie, jimiž si získal popularitu, básně jsou věnovány dívce Corinně, pseudonym dívky zvolen podle nevýznamné boiotské básnířky z přelomu 6. a 5. st. př K.

Heroides Listy heroin

sbírka smyšlených básnických dopisů, v nichž slavné hrdinky promlouvají k svým milencům (Penelope Ulixi, Phaedra Hippolyto ...)

Publius Ovidius Naso

Milostná poezie:

Ars amatoria Umění milovat

rozsáhlá didaktická báseň, v 1. knize rady chlapcům, jak si získat lásku dívky, ve 2. knize rady, jak si dívku udržet, ve 3. knize obdobné rady určené dívkám

Remedia amoris Léky proti lásce

didaktická báseň radí, jak čelit nešťastné a beznadějně lásce

Publius Ovidius Naso

Milostná poezie:

Medicamina faciei feminae

Pomůcky k pěstování ženské
tváře

zveršované kosmetické

předpisy – didaktická hříčka

Publius Ovidius Naso

Mytologické básně:

Metamorphoses Proměny

soubor 250 zveršovaných řeckých a římských bájí řazených „chronologicky“. Motivem všech bájí je proměna, ať už za trest či za odměnu. Ovidius předvedl své vypravěčské nadání. Kniha je psána v hexametrech.

Publius Ovidius Naso

Mytologické básně:

Fasti Kalendář

výklad římského kalendáře (astronomie, etymologie, historie, báje, zvyky), zůstal kvůli Ovidiovu vyhnanství nedokončen, z původně zamýšlených 12 knih napsáno pouze 6. Každá kniha věnována jednomu měsíci.

Publius Ovidius Naso

Básně z vyhnanství:

Tristia Žalozpěvy

nářky nad vyhnanstvím a prosby o zmírnění osudu, vzpomínky na rodinu a Řím, situace v Tomidě, vlastní životopis včetně epitafu

Epistulae ex Ponto Listy z Pontu

Helieutica Báseň rybářská

didaktický epos o černomořských rybách, psáno v hexametrech

Publius Ovidius Naso

Nejnadanější římský básník, jeden z nejnadanějších básníků světových.

Z poezie učinil zábavu a hru bez vyššího cíle.

Jeho básně postrádají mravní sílu a hloubku, proto není velikým básníkem v pravém slova smyslu.

Byl oblíbeným autorem v obd. renesance, ovlivnil i mnohé novověké autory.

Z Ovidiových Proměn čerpalo náměty mnoho malířů a sochařů.

Publius Ovidius Naso

Nasonův epitaf:

Hic ego, qui iaceo, tenerorum lusor amorum,
ingenio perii, Naso poeta meo.

At tibi, qui transis, ne sit grave, quisquis amasti,
dicere: Nasonis molliter ossa cubent.

Zde ležím já, hráč něžných lásek,
jenž zemřel pro své nadání, já básník Náso.

Tobě, kdo jdeš kolem a kdo jsi kdy miloval,
ať není zatěžko říci: Ať je Násonovi země lehká!

Publius Ovidius Naso

Incipit z Proměn

Aurea prima sata est aetas, quae vindice nullo,
sponte sua, sine lege fidem rectumque colebat.

Zlatý vzešel nejprve věk, kdy zákona, soudce
člověk byl prost a od sebe sám ctil věrnost a
právo.

Přeložil Ferdinand Stiebitz

Publius Ovidius Naso

Daidalos a Ikaros (ukázka z Proměn)

Daidalos na vyhnanství a na Krétu zanevřel zatím,
zatoužil po Athénách, z nichž utekl, synovce zabiv.
Prchnout mu bránilo moře, však řekl si: „Zemi i vodu
ať mi uzavřel Mínós, vzduch volný jest, tudy já prchnu;
všecko ať v moci má Mínós, přec není on ovzduší pánem.“
Řekl a v umění nové se pustí důvtipem bystrým:
přírodní zákony změní. Hned do řady peruti skládá,
počav od nejmenší, vždy delší za krátkou klada,
takže stoupaly vzhůru, jak Panovy píšťaly stébla
různou se zdvíhají délkou, když pastýř si vyrábí sýrix.
Uprostřed sváže je nití a vespod zalepí voskem,
takto složené v celek je zahne v nenáhlý oblouk,
ptáci jak mají svá křídla. Syn Íkaros stál vedle něho,
netuše nijak, že s nebezpečenstvím si pohrává vlastním:
chvillemi bavil se tím, že peří, jež létalo vzduchem,
do ruky chytal, a někdy zas palcem vosk žlutavý mělnil.
Touto dětskou svou hrou se do díla divného pleta,
překážel otci. Ten naposled ruku když přiložil k dílu,
výtvor si připjal, a vyváživ tělo své na páru křidel,
zamává jimi a na zkoušku ihned se do vzduchu vznese.
Vystrojí křídly i syna a dí mu: „Hleď, Íkare, létat
střední jen cestou, by vodou sis nesmáčel křídla, níž letě,
letě pak výše, by vazivo vosku ti netálo v slunci.
Hezky uprostřed leť! Jen nehleď na Vozataje,
ani na Velký vůz ni tam, kde je Órión s mečem,

ale přímo leť za mnou!” A současně ponaučení
dá mu jak létat, a neznámá křídla mu k ramenům připne.
Při této práci a radách slz proudy z očí mu kanou,
otcovské třesou se ruce, když naposled celuje syna,
jehož víc líbati neměl. Pak zamávne křídly a vzlétne,
před synem letě a o něj se boje jak samička ptačí,
která poprvé vyvádí z hnízda svá písklata mladá;
k letu pak vybízí syna a učí jej v umění zhoubném,
svými sám mávaje křídly a na křídla synova hledě.
Mnohý uzřel je rybář, jenž chytal udicí ryby,
mnohý pastýř a oráč, jsa o hůl a radlici opřen,
užasl podívanou a věřil, že bohové jsou to,
když létají vzduchem. A minuvše Délos a Paros,
po své levici mají již Samos, Júnóně svatý,
Kalymnu bohatou medem, a Lebinthos po pravé straně,
když vtom Íkaros počal mít radost, jak odvážně létá,
opustil svého vůdce a po krajích nebeských touže,
příliš vysoko vzlétl. Hned blízkost žhavého slunce
vonný mu rozhřává vosk, jenž pera křidel mu pojil.
Roztaje vosková vazba, hoch holými pažemi mává,
nemaje pernatých vesel, vzduch zachytit nemůže žádný,
zděšením zbledne, a otcova jména se dovoláváje,
padá a utone v moři, jež Íkarské po něm je zváno.
Marně nešťastný otec, ne otec již, „Íkare” volá,
„Íkare, Íkare, kde jsi? Kde hledati mám já tě nyní?”
Nadarmo syna tak volal, až na vlnách peruti spatřil.
Proklel teď umění svoje a tělo do země pohřbil
na malém ostrůvku v moři, jenž Íkarie má jméno.

Publius Ovidius Naso

Amor non est sanabilis herbis.

Lásku bylinami nevyléčíš.

Exitus acta probat.

Výsledek ospravedlňuje činy.

Nil homini certum est.

V lidském životě není nic jistého.

Venit amor gravior, quo serius.

Čím později láska přichází, tím opravdovější bývá.

Publius Ovidius Naso

Zdroje:

ČERMÁK, J., ČERMÁKOVÁ, K. *Slovník latinských citátů*. 1. vyd. Praha : Euromedia Group, 2005. ISBN 80-242-1372-9.

STIEBITZ, F. *Stručné dějiny římské literatury*. 4. vyd. Brno : rektorát MU Brno, 1991. ISBN 80-210-0268-9.

ZAMAROVSKÝ, V. *Dějiny psané Římem*. 3. vyd. Bratislava : Perfekt, 2005. ISBN 80-8046-297-6.

Publius Ovidius Naso

Obrázky:

AUTOR NEUVEDEN. *wikipedia.org* [online]. [cit. 17.3.2014]. Dostupný na WWW:
http://simple.wikipedia.org/wiki/Publius_Ovidius_Naso

AUTOR NEUVEDEN. *cnr.edu* [online]. [cit. 17.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://www2.cnr.edu/home/araia/OvidAA3.281.html>